

JĘZYKOZNAWSTWO TYPOLOGICZNE I PORÓWNAWCZE UAM 2017/2018

prof. dr hab.
Nicole Nau

17-10-2017 TRZECIE ZAJĘCIA

Klasyfikacja genetyczna: podsumowanie, dodatki
Typologia fonetyczna

ĆWICZENIE „ALBAŃSKI”

Rzeczownik, biernik, liczba pojedyncza i liczba mnoga

ACC.SG	<i>roman</i>	<i>librin</i>	<i>darken</i>
ACC.PL	<i>romanet</i>	<i>librat</i>	<i>darka</i>
	‘powieść’	‘książka’	‘obiad’

1SG	<i>lex-ova</i>		
2SG		<i>shkr-ove</i>	<i>gat-ove</i>
3SG	<i>lex-oi</i>		<i>gat-oi</i>
1PL	<i>lex-uat</i>	<i>skhr-uat</i>	
2PL			
3PL	<i>lex-uan</i>	<i>shkr-uan</i>	<i>gat-uan</i>
	‘przeczytać’	‘napisać’	‘ugotovat’

Czasownik, czas przeszły

ZAIMKI

1SG – MI	<i>m'i</i> A5	<i>ma</i> F7
2SG – CI		<i>ta</i> B
1PL – NAM	<i>na i</i> C2	<i>na e</i> D8
3SG.M – MU	<i>ia</i> E3	<i>ua</i> I10
3SG.F - JEJ	<i>ia</i> H6, J4	
3PL – IM	<i>ia</i> G9	

LYVOVIN (1997)

„To establish that a pair of languages are genetically related one needs to demonstrate that *there are recurring sound correspondences between the words of the two languages which have roughly the same meaning and belong to the basic vocabulary.*”

„It is estimated by some linguists that our present methods of establishing genetic relationship among languages work only for languages that have been separated from each other for less than five thousand years”

„If an intimate contact between various languages (whether genetically related or not) continues for a long time in a certain geographic area, that area may develop into a „**linguistic area**” , that is, an area in which languages share a number of linguistic traits in common *not because these traits have been inherited from the same parent language but because these traits have diffused from one language into another.*”

METODA HISTORYCZNO-PORÓWNAWCZA: JĘZYKI AUSTRONEZYJSKIE (HANDOUT)

	GLOSS	MALAY	SAMOAN	MARANAO	HAWAIIAN
1.	'two'	dua	lua	dua	lua
2.	'five'	lima	lima	lima	lima
3.	'sky'	laŋit	laŋi	laŋit	lani
4.	'to cry'	tanjis	tanjı	ula'ul	kani
5.	'louse'	kutu	'utu	kutu	'uku
6.	'lobster'	udanŋ	ula	udanŋ	ula
7.	'I'	aku	a'u	aku	a'u
8.	'rafters'	kasaw	'aso	aku	a'u
9.	'mistake'	salach	sala	sala'	hala
10.	'eye'	mata	mata	mata	maka
11.	'pandanus'	pandan	fala	raguruy	hala
12.	'hibiscus'	baru	fau	wagu	hau
13.	'house'	balay	fale	walay	hale
14.	'coconut'	ñiur	niu	niug	niu
15.	'hardwood'	teras	toa	tegas	koa
16.	'die'	mati	mate	matay	make
17.	'way, path'	jalan	ala	lalan	ala
18.	'drink'	minum	inu	inum	inu

ĆWICZENIE: ROMANSZ

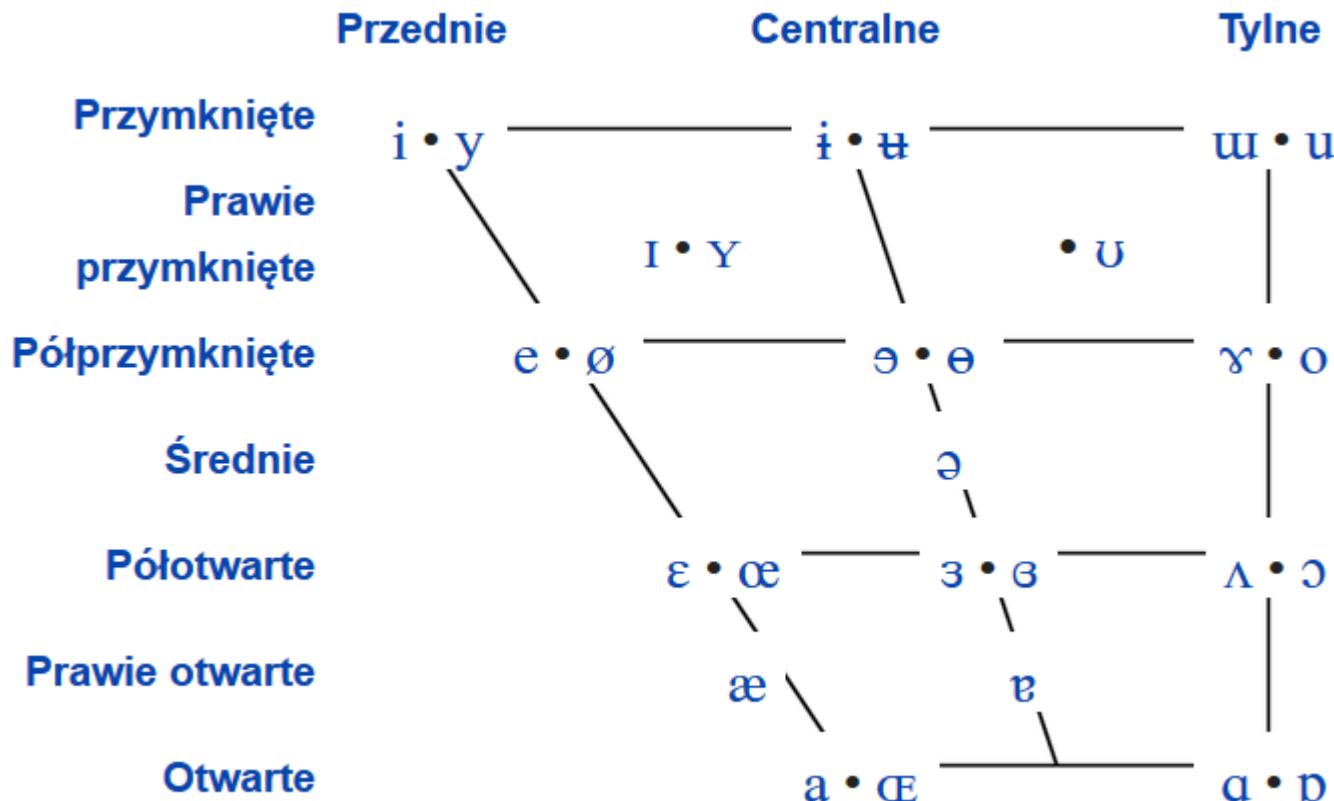
handout

JAK PORÓWNYWAĆ JĘZYKI – SYSTEMY DZWIĘKOWE

Podstawa:
sposób artykulacji

Międzynarodowy
alfabet fonetyczne

Samogłoski

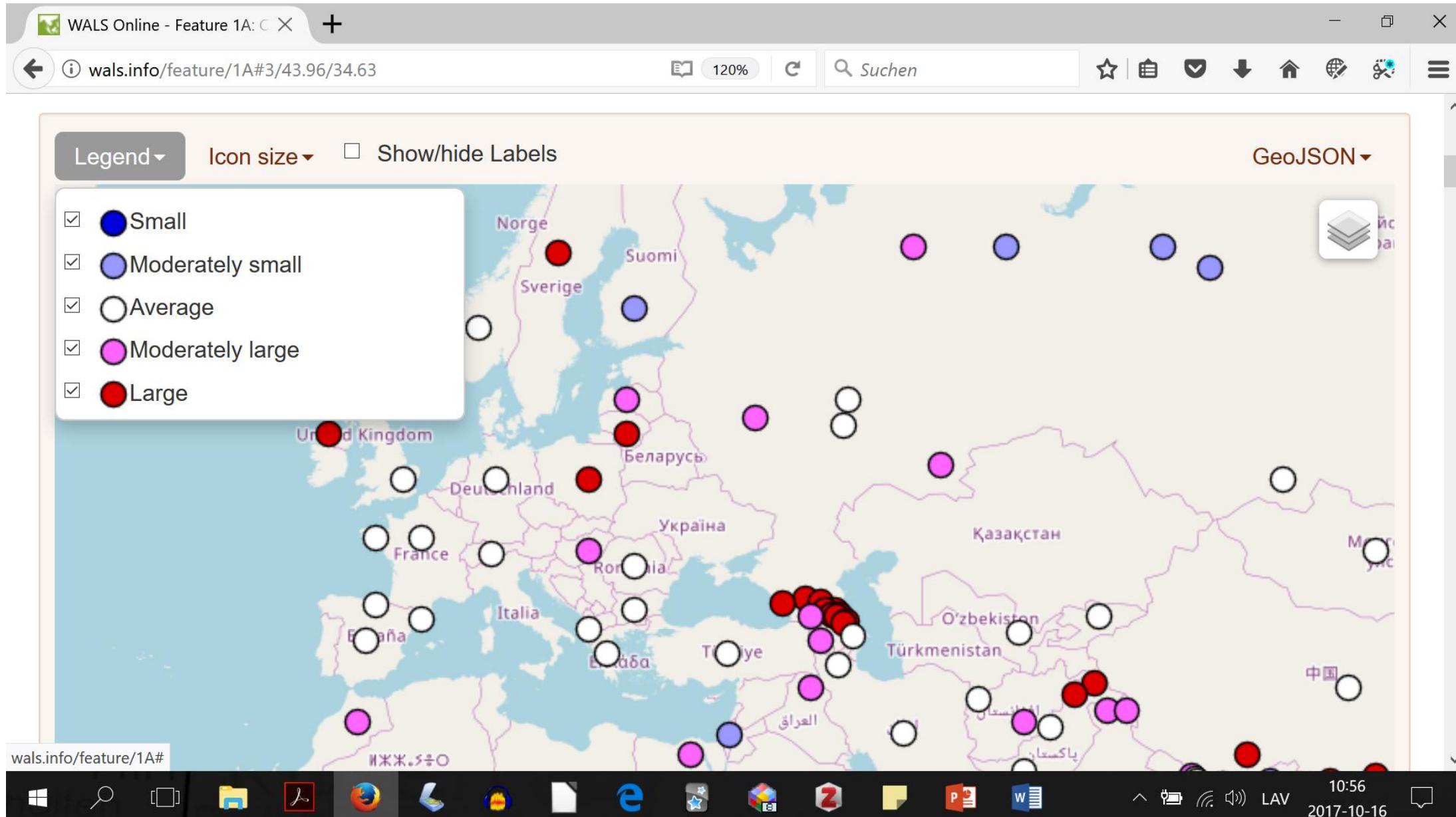

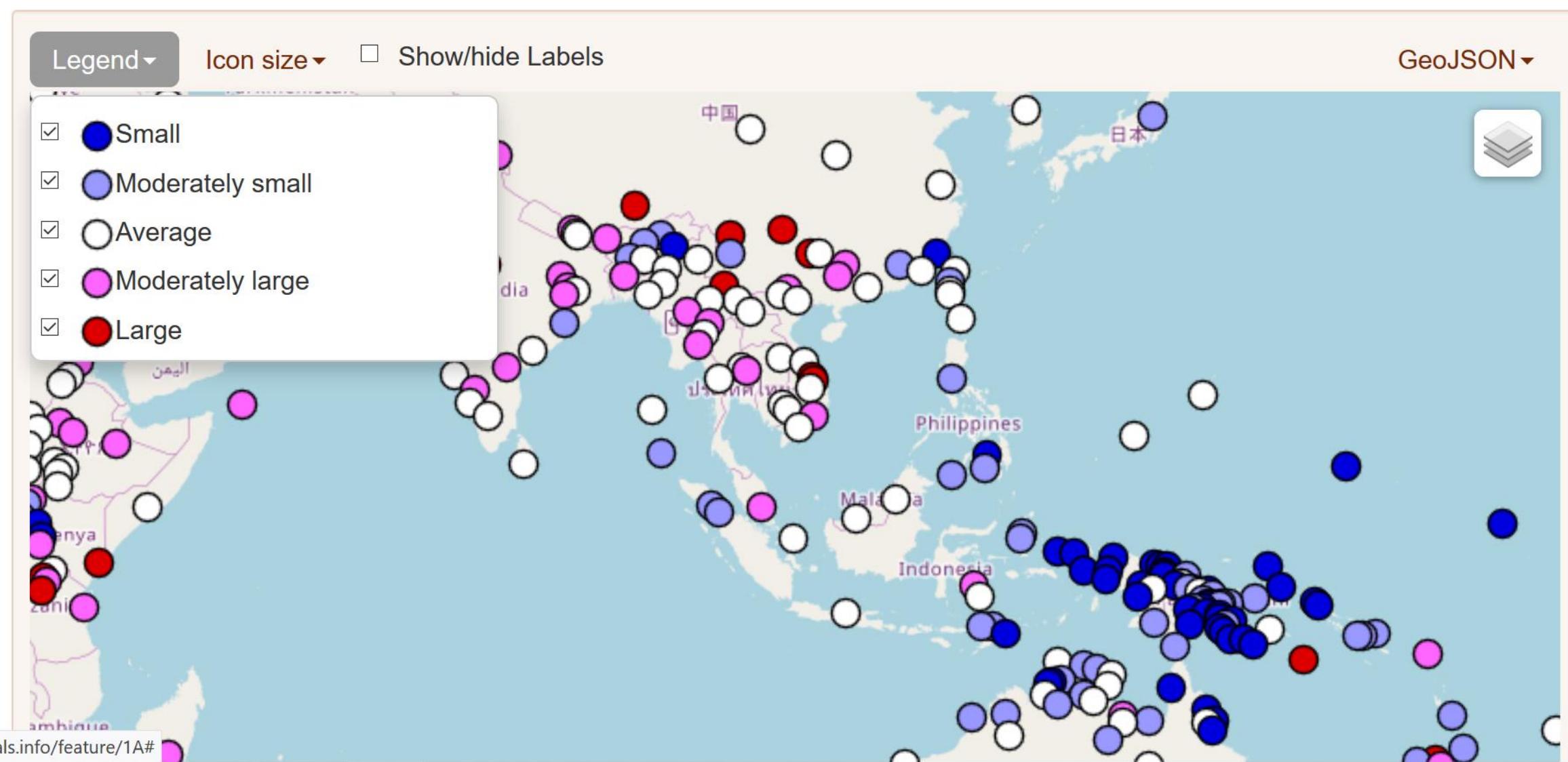
Spółgłoski

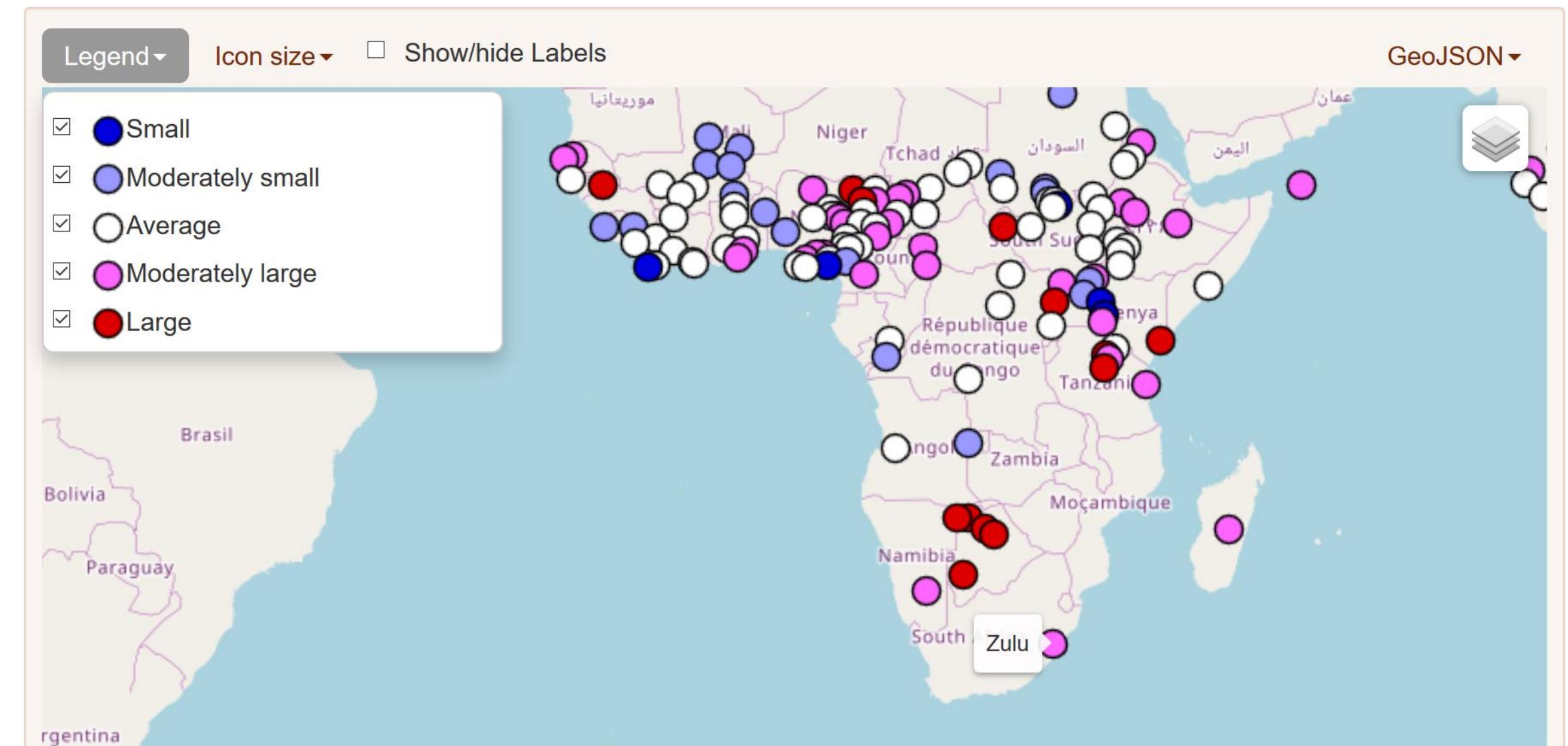
Podział w kolumnach według [miejscu artykulacji](#); w rzędach według [sposobu artykulacji](#). Spółgłoski umieszczone po lewej stronie komórek tabeli są bezdźwięczne, po prawej – dźwięczne.

	Dwu-wargowe	War-gowo-zębowe	Zębowe	Dzią-słowe	Zadzią-słowe	Retro-fle-ksyjne	Podnie-bienne	Miękko-podnie-bienne	Języcz-kowe	Gar-dłowe	Nagło-śniowe	Krta-niowe
Nosowe	m	m̊		n		ɳ	n̊	ɳ̊	N			
Zwarłe	p b	p̊ b̊		t d		t̊ d̊	c ɟ	k g	q ɣ		ɸ ɸ̊	χ χ̊
Szczelinowe	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç j	x ɣ	χ	h	h̊	h h̊
Aproksymanty	β	v		r̥		ɬ	j	ɻ̊				
Drżące	b			r̥		*			R̥		я*	
Uderzeniowe	v†	v†		r̥		ɬ					ɔ̊	
Boczne szczelinowe				ɬ̊ ɬ̊̊		*	*	*				
Boczne aproksymanty				l̥		ɬ̊	λ̊	ɻ̊				
Boczne uderzeniowe				l̥		*	ʌ̊	ɛ̊				

Ile spółgłosek w języku? Mapy z WALS

JĘZYK Z NAJMNIĘJSZYM INVENTAREM SPÓŁGŁOSEK: ROTOKAS (PAPUA NG)

	Bilabial	Alveolar	Velar
Stops	p	t	k, g
Fricatives	β		
Flaps		r	

	Front	Central	Back
High	i		u
Mid	e		o
Low		a	

JĘZYK Z DUŻĄ ILOŚCIĄ SPÓŁGŁOSEK: ABCHAZKI (KAUKASKI) <HTTP://WWW.ABYZSHWA.NAROD.RU/ASPECT.HTM>

8. Зақа с'ықәс'а бх'ыңуен? Җажәи акы с'ықәс'а сх'ыңуеит.
How old are you (feminine)? I am twenty one.

11. Апъшәа ухәоума? Ааи, Апъшәа аччаҳәа исхәоит.
Do you speak abkhazian? Yes, I speak abkhazian perfect.

14. Сара апъсуа бызшәа бзиа избоит.
I love abkhazian language.

25. Апъара рацәазаны исимазгы иғәы тынчмызт.
Though he had a lot of money he was not calm

MLASKI – TYPOWE DLA JĘZYKÓW Z RODZINY KHOISAN. PRZYKŁAD: TAA (!XÓӮ)

Język: taa, Dialekt: !xoon wschodni. - Jak brzmi ten język?

zob./posłuchaj tutaj: <http://pl.languagesindanger.eu/map-html/pl/ex-africa-taa.php>

- 1) Mówię w języku !xoon – **n si tana ka !Xuun ‡aan**
- 2) Niebo jest niebieskie – **n!ári-sà'án g‡húì-g‡húí**
- 3) Słońce świeci - **ll"ang si n!ain**
- 4) Książyc jest w pełni – **si!qhann a !oqm**
- 5) Pada deszcz – **!qx'oe si !aa**

